

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: 40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

18.09.2018. Nr. 0920182620/A1349

Uz 06.09.2018. Nr. 111.9/2-62-12/18

Latvijas Republikas Saeimas Budžeta
un finanšu (nodokļu) komisijai

*Par viedokļa sniegšanu par likumprojektu
"Grozījums likumā "Par iedzīvotāju ienākuma
nodokli""*

Atbildot uz Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas 2018. gada 6. septembra lūgumu (vēstule nr. 111.9/2-62-12/18) sniegt viedokli par Saeimas deputātu izstrādāto likumprojektu "Grozījums likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"" (nr. 1337/Lp12), Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) norāda:

Saeimā iesniegtais likumprojekts "Grozījums likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"" (nr. 1337/Lp12) paredz papildināt likuma 30. pantu ar 8. punktu šādā redakcijā:

"veikt atzīmi Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, norādot, ka viens procents no ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa, kas tiek ieskaitīts proporcionāli 0,2 procenti valsts un 0,8 procenti pašvaldības budžetā, ir novirzāms nevalstiskai organizācijai, kura ieguvusi sabiedriskā labuma organizācijas statusu. Kārtību, kādā nodokļu maksātājs izvēlas nevalstisko organizāciju un kādā tiek veikti maksājumi nevalstiskajām organizācijām no valsts un pašvaldību ieņēmumiem, nosaka Ministru kabinets."

Likumprojektā ietvertais grozījums jeb priekšlikums (turpmāk – priekšlikums) ietver šādas problēmas.

1) Atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10. panta pirmās daļas 3. punktam pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada apliekamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti maksātāja izdevumi, kas ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodota biedrībai, nodibinājumam, reliģiskai organizācijai vai to iestādei, kurai piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss. Tādējādi jau šobrīd eksistē iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par to ienākumu daļu, kuru maksātājs ir pārskaitījis sabiedriskā labuma organizācijām kā ziedojumu vai dāvinājumu. Priekšlikums diemžēl šo spēkā esošo normu neņem vērā, tādējādi radot situāciju, kad tiek paredzēts pārskaitīt nodokļa ieņēmumus, kas netiks iekasēti.

LPSatz_180918_0920182620_Par viedokļa sniegšanu par likumprojektu "Grozījums likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli""

2) Atbilstoši likumam “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” iedzīvotāju ienākuma nodokli par algas nodokļa maksātāju ietur algas izmaksātājs, kuram pēc ieturēšanas ir pienākums nodokli pārskaitīt Valsts ieņēmumu dienestam. Diemžēl Valsts ieņēmumu dienests taksācijas gada laikā vēl nekad nav spējis nodrošināt visa ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa iekasēšanu. Piemēram, pēdējā Valsts ieņēmumu dienesta “Informācija par 2017. gadā ieturēto un iemaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu sadalījumu republikas administratīvajām teritorijām” liecina, ka pēc pārskatiem ir ticis ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis EUR 1 834 612 442,99, bet budžetā faktiski iemaksāts tikai EUR 1 799 706 808,14. Tātad var secināt, ka no ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa 34,9 miljoni EUR (34 905 634,85) nav iekasēti. Diemžēl priekšlikums ietver neiekasētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskaitīšanu nevalstiskajām organizācijām, jo paredz izmantot ieturēto, nevis budžetā iekasēto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

3) Atbilstoši likumam “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir rezumējošā kārtībā maksājams nodoklis, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, tādējādi no gada laikā ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (pat ja tas viss ir iemaksāts budžetā) ir paredzētas iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksas vai arī piemaksas. Atbilstoši pēdējai Valsts ieņēmumu dienesta “Informācija par 2017. gadā ieturēto un iemaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu sadalījumu republikas administratīvajām teritorijām” 2017. gada laikā kopā pēc gada ienākumu deklarācijām ir atmaksāti EUR 116 979 571,11 (no tiem EUR 17 022 256,39 atmaksāti saistībā ar diferencēto neapliekamo minimumu). Diemžēl priekšlikums neņem vērā šo iedzīvotāju ienākuma nodokļa gada rezumējošo raksturu un radīs situācijas, kad tā pati naudas summa, kas jau būs pārskaitīta nevalstiskajām organizācijām, būs jāatmaksā pašam nodokļu maksātājam. No valsts un pašvaldību budžetiem nevar paredzēt pārskaitīt ieņēmumus, kas faktiski nav radušies.

4) Priekšlikums paredz deleģēt Ministru kabinetam tiesības lemt par maksājumiem no pašvaldību budžetiem, kas ir pretrunā ar likumā “Par pašvaldībām” (21. panta 2. punkts) noteikto, ka tikai un vienīgi pašvaldības dome ir tiesīga lemt par pašvaldības budžeta izdevumiem.

5) Vienlaikus priekšlikums ir pretrunā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta ceturto daļu: “(4) Vietējām varām piešķirtās pilnvaras parasti ir pilnīgas un ekskluzīvas. Cita, centrālā vai reģionālā vara nedrīkst tās apstrīdēt vai ierobežot, izņemot gadījumus, kad tas paredzēts likumā.” Tiesības lemt par savu budžetu ir pašvaldību domju ekskluzīvā kompetence, ar likumu nevar noteikt obligātu pašvaldības budžeta izdevumu pozīciju, kā to paredz priekšlikums.

6) Priekšlikums ir pretrunā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 9. panta pirmo daļu: “(1) Vietējām varām valsts ekonomiskās politikas ietvaros ir tiesības uz pietiekamiem pašu finanšu resursiem, ar kuriem tās drīkst brīvi rīkoties savu pilnvaru robežās.” Brīvība rīkoties ar resursiem tādējādi ir domes ekskluzīvā kompetence, centrālā vara nav tiesīga noteikt, kā jāizlieto

daļa no pašvaldību pašu resursiem, kā tiek paredzēts priekšlikumā, ka daļa no pašvaldības ieņēmumiem bez pašvaldības domes lēmuma tiek pārskaitīta sabiedriskā labuma organizācijām. Šo pretrunu vēl vairāk atspoguļo Eiropas vietējo pašvaldību hartas 9. panta septītā daļa, kas pat dotācijas iesaka neiezīmēt konkrētiem projektiem: “(7) Dotācijas, kas tiek piešķirtas vietējām varām, pēc iespējas nedrīkst paredzēt noteiktu projektu finansēšanai. Dotāciju piešķiršana nevar ierobežot vietējo varu galveno brīvību – tiesības izraudzīties finanšu politiku savas kompetences ietvaros.”

7) Papildus Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sestā daļa nosaka pienākumu: “Plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā par jautājumiem, kas tieši attiecas uz vietējo varu, ar tām nepieciešams konsultēties, cik iespējams savlaicīgi un atbilstošā veidā.” Savukārt 9. panta sestā daļa nosaka pienākumu: “Ar vietējām varām atbilstošā veidā ir jākonsultējas par metodi, kādā tām ir piešķirami pārdalāmie līdzekļi.” Priekšlikuma iesniedzēji šos pienākumus ir ignorējuši.

8) Priekšlikums paredz nodokļa tiešu pārskaitīšanu bez apropriēšanas valsts vai pašvaldību budžetos, kas ir pretrunā ar likumu “Par budžetu un finanšu vadību”, kurš nosaka: maksājumu no valsts budžeta var veikt tikai ar budžeta likumā noteikto apropriāciju, savukārt maksājumus no pašvaldības budžeta – tikai ar pašvaldības domes lēmumu pašvaldības noteiktiem mērķiem. Tādējādi pašreizējā valsts un pašvaldību ieņēmumu un izdevumu likumdošana neparedz iespēju paredzēt valsts vai pašvaldību iekasētu nodokļu (arī jebkuru citu ienākumu) jebkādu izlietojumu, kas netiktu paredzēts ikgadējā valsts vai pašvaldību budžetā.

Likumprojekta autori norāda uz diviem likumprojekta nepieciešamības iemesliem:

- 1) “Pirmkārt, 2017. gada ieviestās nodokļu reformas rezultātā, jo uzņēmumiem vairs nav izdevīgi iemaksāt ziedojumus sabiedriskā labuma statusu ieguvušām organizācijām [..]”
- 2) “Otrkārt, 2018. gada Latvijas finanšu sistēmas attīrīšanās rezultātā un netiešā veidā saistītie fondi .. sniedza rakstiskus paziņojumus reģionālajām nevalstiskajām organizācijām, ka no 2018. gada 1. jūlija slēdz atbalsta finansējumu tām.”

LPS ieskatā šīs problemātikas risinājumam būtu jābūt saskaņā valsts budžeta līdzekļu apropriēšanas kārtību, veicot attiecīgus grozījumus valsts budžeta likumā un paredzot iespēju konkursa kārtībā sabiedriskā labuma organizācijām saņemt valsts budžeta līdzfinansējumu vai arī grozot uzņēmumu ienākuma nodokli reglamentējošos normatīvos aktus.

Priekšsēdis

Gints Kaminskis

18.09.2018. 8:27

993

Sanita Šķiltere, padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos
67326633, 26313528, sanita.skiltere@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.